

Cosmin Marinescu: În contextul actual, responsabilitatea si prudenta trebuie sa fie cuvintele de ordine în deciziile de politica economica

Responsabilitatea si prudenta trebuie sa fie, în contextul actual, cuvintele de ordine în deciziile de politica economica, pentru a fi evitate masurile speculative sau populiste, considera consilierul prezidential Cosmin Marinescu.

"În functie de amploarea impactului regresiv al razboiului asupra economiei, nu este exclusa, cel putin în plan european, o combinatie între inflatie si încetinirea cresterii economice, fara ca de aici sa rezulte neaparat perspectiva deja vehiculata a stagnarii economice, adica stagflatia. Însa, nu trebuie sa uitam ca economia are nevoie de pace! În contextul actual, date fiind riscurile macroeconomice existente, responsabilitatea si prudenta trebuie sa fie cuvintele de ordine în deciziile de politica economica, pentru a fi evitate masurile speculative sau populiste, iar economia si finantele publice sa nu devieze de la obiectivul esential al consolidarii si al echilibrului", semnaleaza Marinescu, într-o analiza privind inflatia, postata pe blogul personal.

Acesta subliniaza ca, în lupta cu inflatia, pe lângă dozajul optim de politica economica, este deosebit de important ca traiectoria comportamentului de consum sa nu fie perturbata nefiresc sub imperiul panicii si al stirilor false.

"Recentele exemple ale cozilor la carburanti si ulei alimentar au aratat cât de usor prinde contur consumul emotional, pe fondul stirilor de criza, rostogolite panicard. Iar în privinta preturilor, trebuie sa tinem cont de un adevar economic elementar: daca ne tot gândim ca preturile vor creste mai mult, atunci vom alimenta cererea, iar preturile vor creste cu siguranta mai repede", a explicat consilierul prezidential.

Marinescu sustine ca, odata cu declansarea razboiului în Ucraina, toate estimarile economice s-au mutat brusc în registrul incertitudinilor, devenit imediat dominant pe majoritatea pietelor, iar "de aici si cresterea mai rapida a preturilor, în ultimele saptamâni, pentru numeroase produse cu efect multiplicator în structura preturilor, cum ar fi gazele naturale, energia electrica, petrolul, carburantii, dar si unele metale, cum ar fi aluminiul sau cuprul".

"Cotatiile internationale ale acestor produse au reactionat imediat în raport de spectrul amenintarilor de securitate, înainte de a se discuta sau de a fi activate diverse pachete de restrictii economice împotriva Federatiei Ruse. Pe masura ce restrictiile vor deveni efective, preturile vor continua sa creasca pe termen scurt, date fiind dificultatile de substituire rapida în planul ofertei. Pietele financiare au reactionat semnificativ în urma razboiului declansat de catre Federatia Rusa în Ucraina. În primele zile de dupa declansarea conflictului armat, cotatiile au înregistrat cresteri rapide pe piata produselor energetice, însa, în cea de-a treia saptamâna, se observa o revenire treptata a preturilor catre nivelurile anterioare", a subliniat oficialul, care a atras, însa, atentia ca nu orice crestere a preturilor înseamna inflatie si trebuie trecuta în contul acesteia, "inflatia fiind definita prin cresterea continua si de durata a marii majoritati a preturilor din economie".

"Inflatia este un fenomen economic, cu propria sa consistenta metodologica, si care nu poate fi asimilata coerent evolutiilor extra-economice, pentru a pretinde ca "vinovatia" apartine unor fenomene naturale precum încălzirea globala sau tornadele, sau unor tragedii umanitare precum pandemia sau razboiul", subliniaza Marinescu.

Oficialul prezidential semnaleaza în analiza ca, începând din ianuarie 2021, inflatia a urmat un trend crescator pe plan global, iar la nivelul marilor economii ale lumii este semnificativ mai ridicata în SUA si UE, comparativ cu China si Japonia. În statele europene, inflatia a urmat un trend puternic crescator în 2021, dar cu valori mai ridicate în Centrul si Estul Europei, în tari precum România, Polonia sau Ungaria, comparativ cu statele din zona euro.

Potrivit acestuia, este pentru prima data când economia contemporana a experimentat, la o scara aproape globala,

povara constrângerilor impuse de pandemie. Astfel, restricțiile specifice etapelor de lockdown au dereglat sever lanțurile de aprovizionare și funcționarea predictibilă a acestora în plan global.

"Să ne amintim faptul că, în perioada de pandemie, producția s-a oprit sau s-a redus în numeroase sectoare, cum au fost industria, transporturile, HoReCa etc. Ulterior, reluarea producției a implicat, în primele etape, refacerea lanțurilor de aprovizionare de pe piețele globale. Astfel se explică presiunile de creștere a prețurilor, cu precădere în sfera materiilor prime și a materialelor de construcții. Începând cu trimestrul al doilea al anului 2020, cotațiile metalelor au urmat un trend continuu ascendent. De exemplu, cotația aluminiului aproape s-a dublat până în prezent, prețul cuprului a crescut cu peste 60%, iar al cositorului cu peste 150%. Similar, cotația nichelului a crescut cu circa 140% până la începutul anului curent, dar a cunoscut un soc puternic în luna martie. De asemenea, cotațiile cerealelor se află pe un trend puternic ascendent, însă creșterile nu au debutat la fel de uniform precum în cazul prețurilor metalelor sau ale produselor energetice. De exemplu, dacă prețurile grâului au început să crească încă din 2019, cotațiile orezului, porumbului și ale boabelor de soia au intrat pe un trend puternic crescător din a doua jumătate din 2020, pe fondul restricțiilor de natură sanitară cu impact asupra producției și aprovizionării", a punctat consilierul prezidențial.

În cazul produselor energetice, adaugă el, socul generat de pandemie prin intrarea în lockdown a condus, în martie 2020, la scaderi-record ale prețurilor petrolului și carburanților. Ulterior, urmare a redresării economice bazate pe un consum intensiv de energie, cotațiile produselor energetice au intrat pe o traiectorie ascendentă, care a culminat recent cu explozia prețurilor în contextul războiului.

"Prin similaritate, crizele se resimt, în primul rând și cu mai mare intensitate, pe piețele factorilor de producție. Acesta este și cazul crizei economice intervenite sincron pe fondul pandemiei, care s-a făcut simțită mai întâi prin creșterea rapidă și aproape simultană a prețurilor materiilor prime și ale materialelor de construcții. Este, însă, deosebit de important faptul că această scumpire a materiilor prime nu s-a atenuat odată cu reluarea treptată a fluxurilor de producție, de transport și aprovizionare. Prețurile de pe piețele factorilor de producție au continuat să crească, de la un trimestru la altul, deși golurile de producție se atenuau treptat", menționează Cosmin Marinescu.

În viziunea reprezentantului prezidențial, repornirea economiei nu s-a realizat "ca și când nimic nu ar fi fost oprit", iar statele au adoptat diverse scheme compensatorii în planul salarial și al veniturilor. Astfel, angajații au beneficiat de scheme de sprijin, plasate în general sub umbrela "somajului tehnic". De asemenea, firmele au beneficiat de diverse ajutoare, programe de finanțare, scheme de creditare cu garanții de stat etc., care au permis mediului de afaceri reluarea și/sau dezvoltarea activității.

Pe latura cererii, date fiind condițiile de incertitudine și insecuritate medicală, oamenii au amânat o serie de cheltuieli, ceea ce a condus la creșterea bruscă a nivelului economisirii din partea populației. "De aici și așa-numita "cerere excedentară" care s-a acumulat în economie, prin efortul de menținere a veniturilor, fără corespondent proporțional în planul producției. Acest fenomen de cerere reprimată s-a manifestat pe fondul schimbării comportamentelor de consum, în contextul restricțiilor impuse de autorități", notează Marinescu.

Pe de altă parte, eforturile bugetare necesare luptei împotriva pandemiei și injectiile de lichiditate pentru susținerea economiei au reactivat, previzibil, spirala deficite bugetare - datorie publică. Estimările pentru anul 2022 arată creșteri semnificative ale ponderii în PIB a datoriei publice, pentru majoritatea statelor UE, comparativ cu anul 2019. De exemplu, în raport cu media UE, pentru China, Marea Britanie și SUA sunt estimate creșteri mai puternice ale datoriei publice ca pondere în PIB.

În cazul României, ponderea în PIB a datoriei publice este estimată, în acest an, cu circa 17 puncte procentuale peste nivelul din 2019, superioară mediei europene.

"Această dinamică accentuată a datoriei publice se datorează faptului că România a intrat în pandemie cu o situație

bugetara fragila, tragând dupa sine povara pro-ciclica a celor mai mari deficite din UE în anii de dinaintea crizei. Cresterea puternica a datoriilor publice în ultimii ani ne arata ca de-abia de acum înainte vom plati costurile economice ale pandemiei, prin eforturile de reducere a deficitelor bugetare si sub forma dobânzilor înalte si a inflatiei în crestere. Masurile de salvare economica din anii pandemiei aduc acum si nota de plata. În acest sens, putem spune ca inflatia actuala este unul din costurile economice ale masurilor de lupta împotriva crizei corona. Dar sa vedem si care este natura economica a inflatiei", precizeaza consilierul prezidential.

Totodata, în raport cu spectrul unei crize economice atipice, generata pe fondul nevoii de securitate sanitara, directia unanima de politica monetara a fost "politica banilor ieftini" - cum se numeste în literatura de specialitate, iar pietele financiare au fost "inundate" de lichiditate monetara, data fiind si conceptia ca "banii sunt sângele care iriga sistemul economic", iar sistemul economic cerea masuri forte din partea autoritatilor statale.

În consecinta, a avut loc cresterea exploziva a activelor financiare ale bancilor centrale, prin masuri specifice, între care reducerea la minime istorice a ratelor dobânzii de politica monetara, aproape peste tot în lume.

"Este deosebit de importanta secventa temporală si sectorială a acestui proces de rostogolire a lichiditatii monetare în economie. Miile de miliarde aparute în sistemul financiar nu ajung, imediat si simultan, în toate sectoarele economiei. De aceea, în acesti ani, preturile nu au crescut toate în acelasi timp si cu aceeasi intensitate. Preturile cresc pe masura ce banii cei noi avanseaza în economie, prin creditare si finantare, tranzactii si plati. Astfel, preturile cresc succesiv de la un sector la altul, de la anumite categorii de produse la altele", explica Marinescu.

Consilierul prezidential subliniaza ca procesul inflationist este unul redistributiv, întrucât genereaza, pe parcurs, avantaje unora si dezavantaje altora. "Sectoarele care intra mai devreme în posesia monedei suplimentare sunt avantajate, pentru ca pot achizitiona bunuri la preturi care înca nu au crescut. În final, însa, prin perpetuarea inflatiei pe termen lung, reducerea puterii de cumparare a banilor va lovi pe toata lumea", considera Cosmin Marinescu.

Oficialul semnaleaza ca, înca din anul 2021, odata ce inflatia devenise deja principala provocare economica, unele banci centrale au semnalizat schimbarea de directie si întarirea politicii monetare, prin cresterea progresiva a ratelor dobânzii. Astfel, "politica banilor scumpi" si, pe aceasta baza, temperarea masei monetare deveneau obligatorii în balanta solutiilor anti-inflationiste.

În acelasi timp, acesta este de parere ca un semnal foarte important a fost dat, recent, în SUA, prin decizia din urma cu câteva zile a Sistemului Federal de Rezerve (FED) de a creste rata dobânzii de politica monetara, iar initiative similare "vor urma inclusiv la nivelul Bancii Centrale Europene (BCE)".

"Din ambele directii de politica economica, atât cea monetara cât si cea fiscal-bugetara, trebuie sa se exercite presiune asupra inflatiei, astfel încât aceasta sa revina la cote "rezonabile", în linie cu obiectivele bancilor centrale de a "tinti" inflatia în jurul a 2% pe termen mediu si lung. Fireste ca acest proces nu se petrece peste noapte, iar costurile economice si sociale nu pot fi complet evitate, ci doar diminuate, pe cât posibil. Însa acest parcurs al politicilor economice a fost deja alterat, în ultimele saptamâni, de razboiul din Ucraina. Cresterea necesara a cheltuielilor pentru aparare, imperativele umanitare de la grantele Ucrainei, spectrul de contagiune a efectelor negative ale sanctiunilor economice, perpetuarea crizei energetice, toate acestea fac si mai dificila sarcina politicilor anti-inflationiste. Din pacate, istoria ne arata ca dintotdeauna razboaiele au mers mâna în mâna cu inflatia", a punctat Marinescu.

Analiza de specialitate evidentiaza ca, prin deciziile de politica fiscala, guvernele cauta sa revina la mai multa rigoare bugetara, prin reducerea deficitelor bugetare extraordinare asumate în contextul pandemiei, în timp ce estimarile actuale indica revenirea treptata a sistemelor bugetare din UE pe culoarul responsabilitatii si al sustenabilitatii.